TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

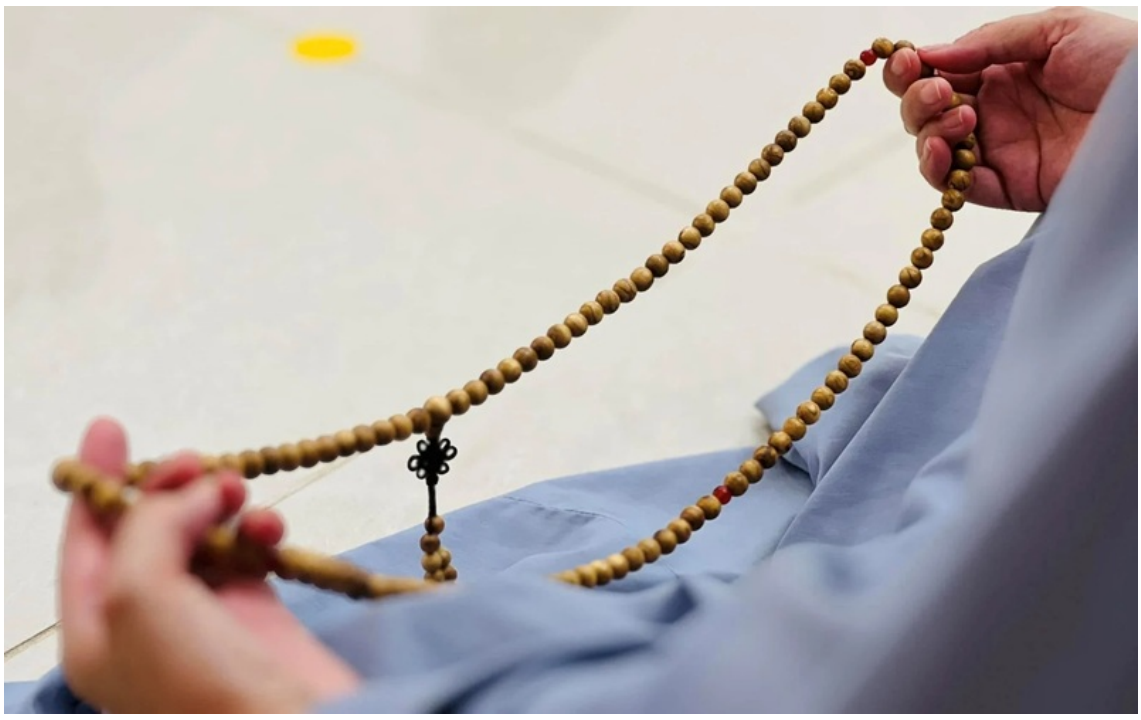
Hiểu về nhất niệm

ISSN: 2734-9195 15:08 10/07/2026

“Nhất cú Di Đà vô biệt niệm, bất lao đàn chỉ đáo Tây phương”, chỉ cần một chữ Di Đà không ngưng nghỉ thì lo gì không trực chỉ đến Tây phương. Nhất niệm là nghĩa như vậy.

Thông thường chúng ta hiểu niệm Phật là đọc danh hiệu Phật, đọc theo tràng hạt, niệm Phật công cứ, đọc theo số lượng... tất cả đó chỉ là phương tiện cho ta nhiếp tâm.

Có một số hiểu lầm, khi sắp lâm chung chỉ cần một niệm là đủ tiêu chuẩn để được đức A Di Đà và thánh chúng đón tiếp về thế giới “cực lạc”, bao tội nghiệp trong đời sẽ được “đới nghiệp vãng sinh”. Hiểu như vậy sẽ tạo sự ỷ lại mang tính thần quyền, ngược với luật nhân quả cơ bản trong đạo Phật.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Nhất niệm không phải là một niệm. Nhất tâm đảnh lễ không có nghĩa chỉ lễ một lạy mà là thành tâm. Chữ nhất đây không có nghĩa là một mà là duy nhất, vậy nhất niệm là một ý tưởng duy nhất. Hầu hết hành giả tu Tịnh độ hiểu nhất niệm

chỉ là một niệm duy nhất lúc lâm chung.

Ban hộ niệm chỉ có giá trị khơi dậy tâm Phật của người lâm chung với điều kiện sinh thời họ phải biết đến Phật pháp, biết hành thiện, không làm các ác nghiệp. Nếu cả đời làm chuyện thất đức sát sinh hại mạng, bất hiếu cha mẹ, thiếu lòng nhân, lúc lâm chung được vãng sanh nhờ ban hộ niệm thì chả ai cần phải tu tập.

Hành giả phát nguyện cầu sinh Tịnh độ theo thời khóa chỉ là ước lệ, có nghĩa tu theo thời khóa, ngoài thời khóa vẫn nhiễm ô tam độc thì nghiệp thức nhiều hơn hướng tâm Tịnh độ. "Tín-hạnh-nguyện" ngoài hướng đức tin về Tam Bảo, về đức A Di Đà thì việc hành trì phải luôn liên tục không những hạnh nguyện mà là hạnh lành. Trong đời 80% sống bất thiện, lúc lâm chung ác nghiệp hướng về đường ác theo thói quen, tâm thức hôn ám, oan gia trái chủ luôn theo đòi mạng làm sao tỉnh thức mà niệm Phật! Cho dù ban hộ niệm tận lực liệu đủ khả năng kéo thần thức hôn mê nhớ đến Phật? Cây nghiêng hướng nào thì khi đổ xuống cũng không thể ngược lại. Chính do tâm thức thuần nhiễm một việc gì, khi tái sinh mới có hiện tượng thần đồng. Tinh thần tạp nhiễm thì con người thiện ác lẫn lộn, nhiễm ác nhiều thì sinh thân bất thường, tính khí hạ căn; nhiễm thiện nhiều thì đời sống thanh nhàn, lộc phước hiện rõ!

Như vậy, bất cứ pháp môn nào cũng đòi hỏi hành giả phải chuyên tâm trong đời sống thường nhật chứ không đợi lúc lâm chung nhờ người khai thị. 80% có cuộc sống thánh thiện thì lâm chung, được khai thị sẽ sớm tỉnh ngộ hướng về Phật. Hành giả thuần thiện suốt đời hành trì một pháp không xen tạp nhiễm ô thì lâm chung khỏi cần khai thị vẫn thoát ly sinh tử.

Nhất niệm có nghĩa nhất tâm bất loạn khi hành giả lúc lâm chung chứ không phải chỉ một niệm. Năm môn (lễ bái, tán thán, phát nguyện, quán tưởng và hồi hướng) làm nhân tố cầu vãng sinh với điều kiện đời sống không tạo ác nghiệp.

Theo kinh Quán Vô Lượng Thọ, hành giả muốn được vãng sinh Tịnh độ phải hội đủ ba điều kiện: "Một là hiếu dưỡng cha mẹ, phụng thờ sư trưởng, giữ lòng từ không sát hại, tu tập mười nghiệp lành. Hai là thọ trì tam quy , giữ giới nghiêm túc. Ba là phát Bồ đề tâm, tin sâu lý nhân quả, đó là chính nhân Tịnh độ.

Tóm lại: "Nhất cú Di Đà vô biệt niệm, bất lao đàn chỉ đáo Tây phương", chỉ cần một chữ Di Đà không ngưng nghỉ thì lo gì không trực chỉ đến Tây phương. Nhất niệm là nghĩa như vậy.

Tác giả: **Minh Mẫn**